

Cerkveni Glasbenik

Glasilo Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z glasbeno prilogo vred 5 kron, za cerkve ljubljanske škofije 4 krone, za dijake 3 krone.

Uredništvo in upravnništvo: Pred Škofijo št. 12, 1. nadstr.

Ave, Jezus!

(M. Elizabeta.)

1.

Ave, Jezus,
Tebe moli duša moja:
naj krepí me milost tvoja,
da se tebi posvetim
in le v tvojo čast živim!
Ave, ave, Jezus!

2.

Ave, Jezus!
Tebe išče duša moja
sredi zemeljskega boja;
ti, ki si mučencev moč,
daj, da zmagam greha noč!
Ave, ave, Jezus!

3.

Ave, Jezus!
Upam, da navzočnost tvoja
zadnja bo tolažba moja.
Ko nastopim smrtno pot,
ti me boš krepčal, Gospod.
Ave, ave, Jezus!

Lotimo se novih koralnih intonacij in napevov!

Fr. Ferjančič.

(Dalje.)

Kako se poje epistola?

Epistola se poje sedaj lahko na dva načina.

Prvi, najpreprostejši način nam je že znan iz dosedanje prakse: cela epistola se poje na istem tonu, le vprašanje se mora izraziti po sedanjem tradicionalnem načinu, kakor pri lekcijah. O tem sem nekoliko razpravljal že lansko leto („C. Gl.“ 1915, str. 35.); ker pa morda nima vsakdo pri roki dotičnega letnika, hočem tu kratko ponoviti splošno pravilo gledé vprašanja.

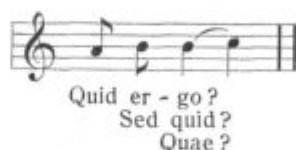
Vprašanje izražamo sedaj bodisi v lekcijah, bodisi v epistoli ali evangeliju izključno na ta način, da gremo pri zadnjem logičnem odstavku za pol tona navzdol ter ostanemo na tem znižanem tonu do tretpredzad-

njega zloga; na tem zlogu pa gremo še za veliko sekundo nižje, na kar se po sekundi in podatusu vrnemo na glavni, recitativni ton; n. pr.

Pozor na to, da na spodnjo najnižjo sekundo se gre brez izjeme vedno le na tretpredzadnjem zlogu, torej tudi tedaj, ako ima dotični zlog poudarek, kakor je razvidno iz navedenega drugega zgleda.

Ako je cel vprašalni stavek tako kratek, da ima manj kot štiri zloge, se oblika vprašanja za toliko not okrajša, kolikor zlogov manjka; na pr.:

Kdor poje epistolo na ravno kar omenjeni preprosti način, naj se zaveda, da res recitativno poje, in ne samo bere. Pred piko in pri vejicah, kjer je treba pavzirati, naj od zadnjega akcenta dalje nekoliko zategne. Konča naj se epistola v precej zategnjenem „ritardando“ in „decrescendo“.

Imamo pa še drug tradicionalni ton, v katerem smemo sedaj poljubno peti epistolo. Kakor beremo v vatikanskem koralnem navodu „Cantorinus“, je bil ta ton nekdanj skoro povsod v navadi in se je v starih redovih in v mnogih cerkvah ohranil do dandanes. Isto navodilo izraža iskreno željo („valde optandum est“), da bi se ta ton zopet vpeljal. Zato hočem tu podati kolikor mogoče natančen pouk o tem tonu.

Za zgled hočem pred vsem navesti kratko epistolo za velikonočno nedeljo.

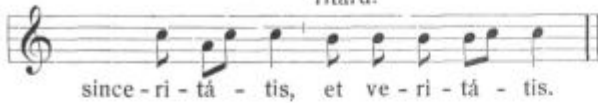
Metrum. Punktum.

Léctio Epistolae be - á - tí Pau - lí A - pó - sto - lí ad Co - rín - thi - os.

Fratres: Expurgá - te ve - tus fer - méntum, ut sitis nova conspérsio, |

sicut e - stis á - zy - mi. Etenim Pascha nostrum immo - lá - tus

est Christus. I - ta - que e - pu - lé - mur: non in ferméto véteri, |

Metrum se napravi navadno kje sredi stavka pri nadpičju ali vejici, kjer to dopušča logični pomen. Ako je stavek dolg, se metrum naredi lahko večkrat; v zelo kratkih stavkih pa se metrum do cela opusti. Metrum obsega dva akcenta in en zlog prej. Pri tem se kajpada ne sme prezreti tudi postranskih akcentov, ki imajo v koralu isto veljavo kot glavni. Evo tu nekaj zgledov za metrum:

Punktum pa obsega ravno dva akcenta. Pred vsako piko je treba torej poiskati predzadnji akcent, bodisi že glavni ali postranski, ker na tem akcentu se prične kadenca. Na pr.

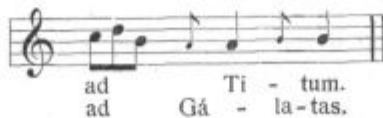

Gledé enozložnih in hebrejskih besed ne poznata metrum in punktum nikake izjeme.

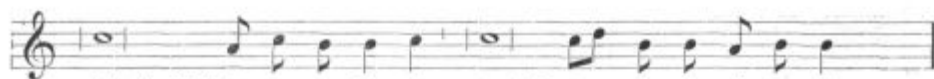
Vprašanje se izraža po običajnem tradicionalnem načinu, kakor sem zgorej pojasnil.

Kar zadeva začetni naslov epistole, združujejo listi sv. Pavla že v naslovu obe kadenci, namreč metrum in punktum, kakor je videti v zgorej navedeni epistoli velikonočne nedelje.

Zaradi kratkega besedila bi bilo izmed Pavlovih listov navesti le še ta dva zgleda:

Razen listov sv. Pavla združujejo v naslovu obe kadenci edino še listi iz apokalipse:

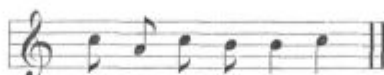
Léctio libri A - po - ca - lý - psis beáti Joán - nis A - pó - sto - li.

Vsi drugi naslovi pa imajo samo punktum, na pr.

Léctio Actuum A - po - sto - ló - rum.
Léctio Isa - i - ae Pro - phé - tae.
Léctio libri Sa - pí - én - ti - ae.

Besede „in diebus illis“, s katerimi se prično nekatere epistole, imajo to stalno obliko:

In di - é - bus il - lis.

Direktni govor se napove vselej „tono recto“.

Gledé sklepne kadence v epistoli je treba poiskati zadnji logični odstavek, in na zadnjem poudarjenem zlogu pred onim odstavkom pademo v mali terci navzdol, da se po podatusu na istem zlogu takoj vrnemo na recitativni ton; zadnji odstavek pa pojemo recitativno za pol tona pod dominantno, dokler se na poslednjem akcentu v epistoli po podatusu ne vrnemo na dominantno. To pravilo bo vsakomur jasno, kdor pogleda zgorej sklep epistole za velikonočno nedeljo.

Ako je zadnja beseda pred sklepnim logičnim odstavkom enoglasna ali hebrejska, se proizvajata tako-le:

i - dem i - pse es, et anni tui non defi - ci - ent.
in Chri - sto Je - su Dómino no - stro.

Ako je pa zadnja beseda v epistoli enoglasna ali hebrejska, se epistola konča tako:

spí - ri - tum bo - num peténtibus se.
in ae - tér - num secúndum órđinem Melchise - dech.
i - psi gló - ri - a in saécula. A - - - men.

To so vsa glavna pravila tega tona.

Omenjam še, da na ta način se poje epistola lahko v vsakem slučaju in ne morda samo o kakih posebnih, slovesnih prilikah, ker je to stari tradicionalni ton, ki je bil nekđaj sploh v navadi. Ne da se tajiti, da je ta ton mnogo lepši in živahnejši od dosedanjega, in ako upoštevamo še željo sv. Cerkve, se bo pač z veseljem oprijel tega tona vsakdo, komur bo le mogoče.

(Dalje prih.)

Nekaj besed v album našim cerkvenim pevcem in pevkam in v prilog našim cerkvenim zborom sploh.

(Napisal Practicus)

Kako lepo, častno in vzvišeno je opravilo cerkvenih pevcev in pevk! Boga samega naravnost poveličevati in to zlasti pri daritvi sv. maše, ali ni to angelska služba? In s pevanjem svetih pesmi ogrevati lastno srce pa tudi srca drugih vernikov za vedno večjo ljubezen do Boga in Marije, ter na perutih svetih pesmi dvigati sebe in druge proti našemu končnemu cilju, nebeški domačiji, ali ni to velekoristno, zveličavno, apostolsko delo?

Da boste pa, dragi cerkveni pevci in pevke, svojo vzvišeno angelsko-apostolsko službo dobro, zaslužno in uspešno vršili, morate biti resnično pobožni. Iz resnično pobožnega srca Vam bo privrela vse drugačna pesem, kakor pa če ste versko mlačni in zanikarni. Iz resnično pobožnega srca zapeta cerkvena pesem bo tudi na vernike mnogo izdatneje vplivala in bo spremljana od obilnega božjega blagoslova neprimerno več zalegla Vam samim in drugim vernikom v časno in večno srečo.

Cerkveno petje splošno smatramo kot molitev in sicer kot vzvišeno molitev. Toda vprašanje je, če je tudi tvoje — specialno tvoje — petje, dragi cerkveni pevec in draga cerkvena pevka, resnična, Bogu ljuba in dopadljiva molitev. Le vprašaj se enkrat sam in sama sebe, če je tvoje srce pri cerkvenem petju prešinjeno gorečih notranjih čuvstev: srčnega kesanja, vdanosti in hvaležnosti do Boga itd. in če ne poješ le kar tako bolj tjavendan, samo da se nekaj sliši. Ali misliš pri cerkvenem petju sploh na Boga in se poizkušaš uglobiti v sveto besedilo ali pa ti morda sto in sto drugih potrebnih in nepotrebnih skrbi moti glavo in odvrta tvojo pozornost ven iz cerkve k tvojim vsakdanjostim?

Če hočete, dragi cerkveni pevci in pevke, da bo Vaše cerkveno petje zares molitev, vzvišena molitev, potem morate gojiti in ljubiti predvsem tudi navadno molitev. Če nisi prijatelj molitve, ne boš nikoli dober cerkven pevec, in nikdar dobra cerkvena pevka. To velja za splošno. Za posebej pa še sledeče: Ko prideš v cerkev oz. na kor, poklekni za nekaj trenutkov, počasti Jezusa v presv. Zakramentu, priporoči mu sebe in cel cerkveni zbor z organistom vred, prosi Jezusa blagoslova pri petju in daruj mu svoj trud! To bo vsekako dober pričetek. Pa tudi pozneje med posameznimi odmori naredi semtertje kak pobožen vzdihljaj in se ohrani zbranega! Ne pozabi dalje, da se, čeprav na koru, nahajaš na svetem kraju: v cerkvi in se vsled tega dostojno vedeš. Nikar se na koru ne pogovarjaj, razun če komu tiho in na kratko poveš kaj zares nujnega. Smejati se na koru in uganjati kakeršnekoli šale, to pa cerkvenim pevcem in pevkam najmanj pristoja. Rad poslušaj

besedo božjo! Če te božja beseda ne zanima ali če si prelen, da bi jo pazljivo poslušal, potem nisi za na cerkveni kor in prepusti to opravilo rajše drugim, ki imajo kaj smisla in gorečnosti za božje reči. Pristopaj večkrat k sv. zakramentom, zlasti k sv. spovedi in sv. obhajilu, da boš s čistim in posvečenim srcem prepeval čast Bogu, „kajti ne le usta“, pravi nekje sv. Avguštin, „ampak tudi srce, in celo tvoje življenje naj Bogu čast prepeva!“ In končno: poj v prvi vrsti v čast božjo in v lastno in drugih dušno zveličanje! Če tako ravnaš ter z najboljšim namenom in po svojih najboljših močeh v cerkvi Bogu v čast prepevaš, bodi prepričan, da ti zaslužen plačilo ne odide. Ko bi tudi nobenega pozemskega plačila, na pr. nobene denarne nagrade ali kakršne koli druge odškodnine ne prejel — ki ti jo pa tudi obilno in od srca privoščim — vedi, da Bog ti gotovo ne ostane dolžnik. Poplača te na tem in na onem svetu stotero in tisočero.

Za prospah cerkvenega petja nam je treba torej resnično pobožnih, krščansko mislečih in živečih, požrtvovalnih cerkvenih pevcev in pevk. So pa taki pevci in pevke tudi sicer edino primerni in uspešno porabni, kajti le resnično pobožni in za božjo čast vneti pevci in pevke so zanesljivi; pridejo točno k pevskim vajam in tudi na kor pravočasno. So ubogljivi in se ukrepom pevovodje radi in brezpogojno uklonijo. Medsebojno se spoštujejo in v lepem miru in slogi žive; si niso eden drugemu zavistni, ne opravljajo eden drugega in sploh ne delajo nikakih zdražb. So ponižni in skromni; zavedajo se, četudi imajo morda jako lepe glasove, da je lep glas dar božji, ki jim ga je Bog le v svoji radodarnosti dodelil, in se zato s svojim glasom ne bahajo in drugih, ki morda nimajo tako dobrih grl, vsled tega ne zaničujejo; tudi kako eventualno grajo od strani pevovodje mirno preneso in ne delajo vsled tega kislega obraza, najmanj pa, da bi uprizorili kak — dandanes seveda nikakor ne navadni — štrajk ali celo izstopili iz zbora, oziroma, kar bi bilo še najgrje, druge šuntali k odstopu. Z eno besedo: pobožni pevci in pevke ne iščejo sebe, ampak božjo čast.

In takih cerkvenih pevcev in pevk si želimo; in to v mestih in na deželi, ker povsod je isti Bog, edini vreden vse hvale in proslave, naš Stvarnik in Odrešenik, naš prihodnji Sodnik in Plačnik.

Kaj nam je pač pomagano s pevci in pevkami, ki jim je cerkveni kor le kraj zabave, postavljanja ali pa golega posvetnega zaslužka? Kaj sem na boljšem s pevci, ki jih pri vajah le redkokedaj vidim, ali pa ki mi na kor vsakikrat „točno“ zamude ter se jim neznansko domov mudi? Ali pa tisti pevci in pevke, ki bi morala postelja z njimi k jutranjim mašam na kor, da bi se je udeležili?! Boljše nič, kot take pevce in pevke.

Današnji svet se je žal Cerkvi splošno zelo odtujil. Isto opažamo tudi glede sodelovanja pri cerkvenih pevskih zborih. Koliko naravno lepih glasov je med ljudstvom na deželi in koliko izobraženih pevskih glasov po mestih, ki jih brž pridobiš za kake posvetne veselice, toda za petje na cerkvenem koku pa jim manjka časa in manjka predvsem odločne volje

in požrtvovalnosti. Zlasti gospôda po mestih bi v tem oziru v resnici lahko neizmerno več dobrega storila, če bi ne bila tolikanj visoka in mrzla. Marsikdo se na videz kaže ljubitelja glasbe, celo društva nosijo javno ime „družba glasbenih ljubiteljev“, a cerkvena glasba ima vendar le bore malo koristi od njih. Koliko čistega, plemenitega glasbenega užitka bi jim nudilo sodelovanje pri kakem cerkvenem pevskem koru! Kako bi se naše cerkveno petje sploh lahko visoko dvignilo, kako izvrstne, mogočne zборе bi lahko imeli zlasti po večjih krajih, mestih in trgih, če bi bilo več verskega navdušenja, več pristne pobožnosti, več smisla za kar moč dostojno in sijajno obhajanje bogoslužja!

Naj bi vsaj sedanja svetovna vojska, ki nam jo je Bog poslal kot nekak svetovni misijon, kakor v splošnoverskem, tako tudi v cerkvenoglasbenem oziru vzbudila zaspance, ogrela mlačne ter v svetem ognju razplamtela vse, ki že sedaj pridno delujejo na naših cerkvenih korih. To Bog daj in sv. Cecilija!

† Mihael Možina, starosta slovenskih organistov.

18. maja t. l. je umrl v Novi Oselici nad Škofjo Loko g. Mihael Možina, starosta slovenskih organistov, star malo manj kot 87 let. Po podatkih, podanih pred tremi leti od ranjkege samega tukajšnjemu kn. škof. ordinariatu in potom istega našemu uredništvu, posnamemo iz njegovega življenja, učenja in cerkvenoglasbenega delovanja sledeče.

Rojen je bil v Žiréh 5. septembra 1829. Godbe se je učil najprej v Idriji l 1840 in sicer na gosli in drugi klarinet pri c. kr. rudarju in cerkvenem godcu Francu Šinkovcu; to pa le dva meseca. Potem se je učil en mesec klavir in glasbeno teorijo pri c. kr. rudarskem pisarju in izšolanem cerkvenem godcu Ivanu Gregoriču. Nato v Poljanah pri Škofji Loki zopet dva meseca klavir pri tamošnjem učitelju in organistu. (Imena ni navedel.) L. 1846. se je učil tri mesece tudi klavir v Št. Vidu nad Ljubljano pri takratnem g. župniku Blažu Potočniku. O kakem učenju orgel je omenja ničesar.

Prvo službo kot organist je nastopil pri fari sv. Mihaela v Rovtah pri Vrhniki l. 1847 ter služil tam eno leto za 30 goldinarjev. Stanoval pa je doma v Žireh in hodil od doma v Rovte tri ure daleč vsako soboto in k vsakemu prazniku orglat. Drugo službo je nastopil v Spodnji Idriji l. 1849 in služil na tem mestu za organista in cerkovnika celih 39 let. Služba je bila težavna, plača pa borna: samo 100 glđ. na leto, še le zadnja leta so mu jo zvišali na 150 glđ. In s tem se je moral preživljati in vzdrževati. Pri odstopu iz službe so mu priznali pokojnine: 10 K na mesec. Ker pa je kmalu potem odšel k svojemu sinu župniku, se pa bridko pritoži, ker mu niso plačevali toliko let krvavo zaslužene in obljubljene pokojnine, češ, da ga sedaj lahko njegov gosp. sin župnik vzdržuje. V tem oziru se mu je res krivica zgodila. Žal, da se ni glede tega prikrajšanja zaslužene male pokojnine obrnil na kompetentno višjo cerkveno oblast, ki bi mu bila gotovo zadevo zadovoljivo rešila. Vendar, hvala Bogu, dokler je pri svojem sinu živel, je že še šlo. Toda tudi to oporo je izgubil, ker mu je g. sin župnik kmalu nato umrl. Zato je šel organist Možina še na službovanje in služil potem še v Slavini na Pivki dve leti, v Harijah poldrugo leto, zadnjih petnajst let pa v Novi Oselici. Vseh let njegovega organistovskega službovanja je torej okrog 59.

Naj mu bodo te vrstice v našem listu mal skromen spomenik. Mi, slovenski organisti in slovensko ljudstvo ga pa ohranimo v blagem spominu in molimo za njegovo dušo, da če še ni pri nebeškem zboru, pa vsaj kmalu po božji milosti tje pride in tam Boga hvali vekomaj.

S. P.

Naši organisti - črnovojniki.

Δ Organist Josip Hvalič iz Kromberga pri Gorici je umrl pred kratkem kot srbski ujetnik v Italiji. Bil je blag, tudi v društvi delaven mladenič in vrl organist. Naj počiva v miru!

Δ Organist Alojzij Čander iz Leskovca pri Krškem se je po več kot enoletnem molku oglasil iz ruskega ujetništva. Poroča, da je zdrav. Karta je bila oddana dne 10. aprila, v Leskovec je prišla 4. junija.

Δ Organist Matej Vurnik poroča: „Že šesti mesec služim cesarja. Videl sem Celovec, Judenburg in Gradec ob temnozeleni Muri. Tu sem že od 7. marca. Od Velike noči pa obenem tudi kot organist pri tukajšnjem preč. gosp. župniku Iv. Kokošarju, znanem vnetem glasbeniku in skladatelju. Z veseljem sem sprejel to opravilo, saj se mi je že pošteno težilo po mojem pravem poslu. Tu imajo 6 pevk, ki pojejo triglasno, v ta namen prireja gospod župnik kaj spretno vse pesmi za 3 gl. ženske glase. — Bog daj konec tej krvavi „muziki“, da se vrnemo tudi mi organisti k našim ljubim orgljam! Srčno Vas pozdravlja in vse slovenske organiste vdaní M. Vurnik, črnuški, črnovojnik, c. kr. žel. straža, Grahovo ob Bači, Primorsko.

Δ Organist Matija Nastran poroča: Z drugimi vred sem bil potrjen in dne 11. maja t. l. prišel sem v Frauenberg, ker je zelo lepo. Prej je bila tu božja pot in hiša za potnike, v kateri smo sedaj mi. Kraj leži zelo visoko na hribu na samem in je zelo mrzlo, ker le malo višje leži še sneg. Srčen pozdrav vsem učencem orgljarske šole, posebno pa Vam in g. dr. Kimovcu. Vaš Mat. Nastran, K. k. Lir. 27. 2. Ers Komp. p. Arding, Ob. Steierm.

Δ Organist Viktor Povše poroča: Mnogo pozdravov pošiljam vsem gg. odbornikom Cec. društva kakor tudi vsem bralcem „Cerkvenega Glasbenika“. Naznanjam, da sem edini Slovenec, kolikor vem, kot telegrafist pri tem oddelku, in tudi edini od organistov. Pri nas je dobro, ako je človek muzikalčen. V začetku seveda je težavno, ko se kdo prej ni bavil z elektriko, pa to mi sedaj ne dela več posebnih težav. Prejmite tudi Vi, prečastiti gospod, mnogo pozdravov! Želim vsem vesele binkoštnie praznine! Vam udani Viktor Povše, K. u. k. Fel. Rgt. Radio-Abt. St. Pölten, N. Ö.

Δ Organist Franc Kavčič poroča: Dolgo se že nisem nič oglasil; čas je, da se zopet enkrat. Z organistom Cirilom Mrakom nisva več skupaj; sva bila oddeljena vsak k drugi kompaniji, tako da sedaj ne vem nič o njem, kje da je. Za mesec majnik sem sedaj tako srečen, da lahko grem večkrat v cerkev počastit našo ljubo Mater Marijo. Pretečeno nedeljo sem bil tudi toliko srečen, da sem pel na koro pri sv. maši. Ako Bog da zdravje, bomo prihodnjo nedeljo proizvajali neko latinsko mašo. Prejmite mnogo prijaznih pozdravov od nekdanjega Vašega učenca Radoslava Kavčič K. k. Lir. Nr. 27.

Δ Pozdrave z bojnega polja sta poslala tudi izdelovatelj harmonijev Ivan Kacin, ki se nahaja sedaj v Belemgradu kot četovodja pri K. u. k. Schiffsstationskommando, in absolvent orgljarske šole Franc Rihtar.

Dopisi.

Kamnik. — V nadžupni in dekanijski cerkvi v Kamniku se je vršil dne 29. aprila t. l. cerkven koncert v korist „Tednu rdečega križa“ in mladinski oskrbi povodom kanonične vizitacije prevz. gospoda knezoškofa dr. Antona Bonaventura Jegliča. Izvajal cerkveni pevski zbor z orkestrom pod vodstvom gg. Ant. Svetka in J. Heybala.

Sporod je bil sledeč: 1. Gruber: „Alleluja“, predigra na orglje, izvajal gosp. Ant. Svetek. 2. Händel: „Largo“, za orglje in orkester. 3. a) Hladnik: „Ave Marija“, à capella. b) Foerster: „Kraljica angelov“, troglasni ženski zbor z orgljami. 4. Goller: „Kyrie in Benedictus“ iz Missa in hon. B. M. V. de Loretto, za mešani zbor, orglje in orkester. 5. a) Nešvera: „Andante cantabile“. b) Hauser: „Andante

pastorale^a, na gosli izvajal J. Heybal, na orglje spremljal g. A. Svetek. 6. Sattner: a) „Evharistični tron“. b) „Jezus moja sreča“, za zbor in orglje. 7. Guilmant: „Grand Chor op. 18“, na orglje izvajal g. Ant. Svetek. 8. Svetek: „Daj nam mir, Gospod“, à capella. 9. Pícka: „Regina coeli“, zbor, orglje in orkester. 10. Gruber: Preludium po motivu avstrijske himne za orglje in orkester.

Izvajanje se je pričelo točno ob 8. uri zvečer ob polni cerkvi poslušalcev in ob krasni električni razsvetljavi, in je trajalo v kratkih presledkih ravno 5 četrt ure. Vseh sodelujočih: pevec, pevk in godbenikov je bilo 40. Koncert se je zelo posrečil ter so bili poslušalci vobče prav zadovoljni. Tudi v Kamniku se je pokazalo, da ljudstvo cerkveno petje uvaža in lahko rečem, da bodo cerkveni koncerti sčasom postali merodajni, kajti to je pri nas že drugi, ki se je hvaležno obnesel. Vstopnina je bila za osebo po K 3.—, K 2.— ter K 1:50, stojišča pa po 50 vinarjev. Ker je bila krasna električna razsvetljava po našem prečast. gosp. kanoniku Ivanu Lavrenčiču brezplačno na razpolago, kakor tudi sodelavci pri koncertu le domače osebe, ni bilo nikakih stroškov, in se je ves dospeli denar oddal svojemu namenu. **J. Heybal**, organist.

Javor pod Ljubljano. — Želim nekoliko sporočiti o našem maloštevilnem pevskem zboru. Imam tri soprane, tri alte, en tenor in dva basa. Tekom enega leta smo se z božjo pomočjo naučili štiri latinske maše. Najprej smo se učili I. Hladnikovo op. 19., potem koralno Missa de Angelis, Fr. Kimovec, 3.) Maks Höhnerleinovo, o Veliki noči pa smo peli mašo Johannes Schweitzerjevo opus 26. Kaj več sporočim prihodnjič.

Josip Jančar, organist.

Studeno pri Postojni. — Najboljši organist brez pevcev ne velja veliko. Stanovitni cerkveni pevci, posebno moški, so vredni vsega spoštovanja in časti. Tak je bil tukajšnji cerkveni pevec Frančišek Križman, ki je umrl 9. maja. Pel je na koro celih 25 let, dokler ni zbolel. Kako bi bil šel rad na kor, posebno v večjih praznikih, pa ni mogel! Le v duhu se je mogel udeležiti cerkvenih slavnosti. Prepeval je doma na postelji, posebno je rad pel pesem: „Jezusa ljubim — Njemu le služim...“ Bolan je bil celi dve leti. Pokazal je s tem Jezusu ljubezen, da je tudi on trpel za Jezusa. Ni se slišalo godrnjanja iz njegovih ust. Daroval je v botezni Lurški Mariji zlat križec, Marija mu je vrnila drugi križec — dolgo bolezen, da ga je mogla poplačati v nebesih. Bil je tudi ud roženvenke bratovščine in III. reda sv. Frančiška Asiškega, njegovega patrona. Cerkevni pevci so mu pri pogrebu zapeli v slovo in se tako poslovili od svojega zvestega tovariša. Upajmo, da bo kmalu pristopil k nebeškemu pevskeemu zboru, da bo prepeval večno čast in hvalo Bogu in Mariji, Kraljici nebes in zemlje. R. I. P.

D. Janež, župnik.

Grad pri Mirnu na Goriškem.¹⁾ — Prečastiti! Kakor sem menda že pisal, so naše orglje zadete 7. decembra 1915. od laške granate in popolnoma končane. R. i. p. — Sedaj pa pride vprašanje drugih orgelj. seveda najprvo v finančnem oziru. Ker dobimo odškodnino od podrtih orgelj, zato bi Vas, prečastiti, prosil, da bi na podlagi danih podatkov cenili naše orglje.

Orglje so stare kakih 50 let. Delane v zgornji Italiji, kar nam dokazuje omara, ki je bila taka, kot so tisti „lajerkostni“, ki jih vidimo na Tirolskem. Principali (in druge zadaj stoječe piščali) so se lahko zakrili z zastorom. Organist se je lahko med celo službo božjo gledal v „špegu“, kar veste, kaj pomeni. Omara je bila kakih 7 m visoka in 5 m dolga in gotovo 2 m široka.

„Klingende Stimmen“ so bile sledeče: Manual: Principal 8', Salicional 8', Flavta 8' in Flavta „minor“ 4', Cornettino 2', Tromboncini (po domače „teleta“) 8'. Pedal: Subbass 16, Bourdon 16 in Tromboni („krave“) 16.

Nadalje so se nahajali v manualu nekateri registri, ki so bili označeni kot: Decima quinta, vicesima secunda, — nona etc., kakih pet takih registrov. Ti zadnji registri so se vsako oktavo ponavljali, bili so nekako mikstura, toda ne v

¹⁾ To pismo je došlo sicer kot privatno, a ga radi njegove zanimive glasbeno-strokovne vsebine priobčujemo tu v listu. Ur.

popolnem pomenu. Za levo nogo je bila na strani še ena priprava, recimo „Kollektivtritt“; če sem ga pritisnil, se je „špektakel“ povečal. Sicer pa smo imeli pravi „Kollektivtritt“ za polne orgle.

Obseg manuala je sledeči: („kratka oktava“) $C \overset{D}{F} \overset{E}{G} \overset{B}{A} \overset{\equiv}{H} c-c$; od G (veliki g) naprej normalno. Pedal ravno tako kot manual in je segal do *d*.

Mehanizem orgelj je bil izvrsten. Vse delo je bilo solidno. Nagajale niso. Potem ko sem jih popravil, uglasil in prenesel na pravi prostor, bi se še lahko dolgo let zadovoljil z njimi. Od jezičnikov (Zungenstimmen) je sploh znano, da se radi razglase, tako tudi naši tromboni (ped) in tromboncini (man.). V teku leta so seveda ti glasovi izgubili svojo sonornost in če so se oglasili, smo mislili, da se je 50 let na enkrat oglasilo.

Orglje so dobro polnile tudi polno cerkev, ki je $44\frac{1}{2}$ m dolga in 22 m široka in 22 m visoka. — Prosim ceniti po današnjih cenah.¹⁾

Zdrav sem, hvala Bogu. Upamo vsaki dan, da Italijani izginejo izpred nosa. Zdaj streljajo čez naše glave.

Fr. Pirc C. M.

Gradec. — Mozartov Requiem v Maria-Trost pri Gradcu. V nedeljo dne 4. junija se je ob ednajstih dopoldne proizvajal v romarski cerkvi častitih očetov frančiškanov Mozartov Requiem — v prid Rdečemu križu, da se za padle vojake ondotne občine omisli dostojen spomenik. Tudi cerkev je obhajala to leto dvestoletnico romarske božje poti. Koncert je bil zelo dobro obiskan, mnogo odličnega občinstva se je udeležilo. Sodelovali so pri koncertu samo Gradčani. Sedeži so stali po 2 K, bilo jih je do petsto, stojišča samo 50 h. Toda podrobnosti o tem prečitamo lahko v dnevnih časnikih. Koncert je bil gotovo dobro proizvajan, vendar pa je bilo opaziti, da so ženski glasovi kazali več dobre šole, kot naravne lepote. Tudi zbor bi bil lahko skoro močnejši za to pretresljivo skladbo. Zelo karakteristično pa je bilo to, da je g. p. Remigij Ruez, ki je počastil koncert s pozdravnim nagovorom, po prvem nastopu zapustil leco, ker vsled glasnega koncertnega razpoloženja ni prišel do besede. Ko pa je drugič zopet nastopil, je ukazal najprvo pozvoniti, potem pa je v lepih besedah razložil pomen dobredelnega koncerta harmonično z vsebino Requiema. Opomnil je tudi občinstvo na svetost kraja, kako moramo pri cerkvenih koncertih umetnost spojiti s čustvi do Boga, ki je v najsvetejšem Zakramentu v cerkvi pričujoč. Vsekakor pa je bil ta koncert lep duševni užitek in marsikako nepopolnost glasbenih prireditev v tem času moremo pripisovati le neugodnim vojnim razmeram.

Marija Zalar.

Mauls, Tirolsko. — Velečastiti gospod urednik! Zadnjič sem Vam obljubil, da Vam hočem poročati, kaj in kako da bodo peli o velikonočnih praznikih v tukajšnji cerkvi. Kot vojak nisem mogel slediti vsem ceremonijam Velikega tedna. Zato Vam poročam samo toliko, kar mi je bilo dano slišati.

Cvetno nedeljo je pel organist sam vse koralno brez spremljevanja orgelj, pri pasijonu pa je bilo popolnoma tiho. Veliki četrtek so peli Singenbergerjevo Missa Stabat Mater, po zavživanju pa, ko je bilo obhajilo otrok, neko nemško pesem od Mittererja. Veliko soboto zjutraj je pel zopet organist sam koralno, zelo čudno se mi je zdelo, ker se pri Gloriji ni oglasil ves zbor. Veliko soboto in Veliko nedeljo pa sem bil zadržan, imel sem službo, zato ne morem nič poročati.

Velikonočni pondeljek pa je bila velika maša z asistenco. Radoveden sem bil, kako se bo vse vršilo. Celebrant je bil nek tuji duhovnik, jako dober pevec. Tudi na koru so se dobro pripravili in storili, kar more tak majhen zbor. Peli so IV. Höllwartovo Missa St. Crucis in Schöpfov praznični ofertorij. Za gradual nisem mogel zvedeti. Posebno lep se mi je zdel Alleluja. Maša se mi je zdelo sploh lepa, vendar za tako majhen zbor pretežka. Introita in komunije niso peli. Credo so pa skrajšali, spustili so Et in carnatus est in Et resurrexit, kar se mi je seveda čudno zdelo. Pozneje sem se seznanil tudi s tukajšnjim organistom, ki je obenem učitelj in občinski tajnik.

¹⁾ Orglje ceniti — kar tako od daleč — je nekoliko težko. Po današnjih cenah bi prišlo na deset registrov 5000 kron; vendar faktično so pa Vaše stare orglje bile kržkone komaj kakih poldrug tisoč kron vredne. Ur.

Mož je star kakih 60 let, organist stare šole. Tu je maša skoro vsaki dan peta (Missa cantata), toda o liturgični korektnosti ni govora. Kyrie, par odstavkov Glorie, ravno tako Credo, pa je kmalo konec in Amen.

Povedal sem organistu, da je pri nas to nedopustno, pa je rekel, da je to tu že v navadi.

Imel sem tudi že srečo, da sem enkrat igral pri maši in dvakrat pri šmarnicah, tako mislim, da bom še večkrat. Orglje imajo deset spremenov, so že stare, pa jako dobro uglašene. Toliko od tukaj. Večkrat imam priložnost iti tudi v bližnjo cerkev v Stilfes in v $\frac{3}{4}$ ure oddaljeno v Trens. Zadnja je tudi božjepotna cerkev in prav čedna. Krasna je cerkev v Stilfesu, lepo slikana in velika kakor kamniška mestna. Prav dobre so orglje, dasi precej stare z 22 spremeni. Tudi na te sem igral. Več bi še napisal, pa naj bo za danes dovolj, gradiva pa imam še dosti. Če Vam bo po volji, gosp. urednik, pa drugič še kaj.¹⁾ Srčno Vas pozdravim kakor tudi vse kranjske organiste Vam udani

Leop. Gostič.

Razne reči.

Δ Član cerkvenoglasbene komisije vlč. gosp. župnik Fran Bernik v Domžalah je bil imenovan knezoškofijskim duhovnim svetnikom. Iskreno čestitamo.

Δ Gosp. Franc Faciter, organist v Starem trgu pri Poljanah na Kočevskem, obhaja letos štiridesetletnico, kar je postal samostojen organist. Služil je od l. 1876. dalje osem let v Št. Juriju pri Kranju, potem v Št. Juriju pri Šmariji ter Nemški Loki in sedaj že 16 let v Starem trgu pri Poljanah. Bog ga ohrani še mnogo let zdravega in čvrstega!

Δ Umril je dne 4. junija t. l. v Pevnu pri Stari Loki bogoslovec Jožef Porenta po dolgi triletni bolezni. Že kot gimnazijec je kazal rajni veliko zanimanje za glasbo; vodil je nad štiri leta dijaški pevski zbor v Marijanišču v Ljubljani. V semenišču je bil vesten predsednik „Cecilijanskega društva“ in izboren vodja bogoslovskega pevskega zbora. Bolezen je prisilila zgledega bogoslovca, da je moral prenehati z učenjem in iti domov na deželo iskat si zdravja. Ko je doma nekoliko okreval, je z veseljem prevzel vodstvo starološkega cerkvenega pevskega zbora, zavrata bolezen pa, ki ga je zopet popolnoma priklenila na dom, ga je prisilila, da je moraj opustiti najbolj priljubljeno mu opravilo. Bolezen je postajala vedno nevarnejša. Pred smrtjo je bil večkrat previden in naposled je po mučni bolezni mirno izdihnil. Na zadnji poti ga je spremljalo 25 duhovnikov in bogoslovcev. Nagrobnico so mu peli tovariši bogoslovci in ob odprtem grobu mu je spregovoril tovariš in osebni prijatelj njegov ganljive besede. Pogreba se je udeležila tudi „Marijina družba“ in „Orli“ z zastavo. Za zadnji spomin je dobil tri vence: iz Marijanišča v Ljubljani, od starološkega izobraževalnega društva in od ljubljanskih bogoslovcev. — Izguba blagega mladeniča nas toliko bolj boli, ker je pokojnik vzbujal lepe nade, da bo s svojimi izrednimi talenti storil še mnogo dobrega na polju cerkvene glasbe. — Beati mortui in Domino morientes!

Δ Veliko soboto zvečer je umrl v Celovcu P. Emil Volbert, D. J. Kot jezuit je deloval več let kot profesor klasičnih jezikov v Kalksburgu in Lincu, pozneje pa kot zelo priljubljen pridigar v Požunu, Celovcu, Inomostu, Trstu in Ljubljani. Bil je goreč duhovnik in izobražen glasbenik, ljubitelj prave cerkvene glasbe in izvrsten pevec. Ko se je tekom sedanje vojske v ljubljanski stolnici dvakrat opravljala vojna pobožnost, je imel ranjki pater Volbert cerkvene govore, in ko se je koncem slovesnosti pela vsakikrat cesarska pesem, je tudi P. Volbert s svojim sonornim baritonom navdušeno pel z drugimi vred. Have, pia anima!

¹⁾ Prosim. Ur.

Δ 12. maja t. l. je umrl od srčne kapi zadet znani znameniti nemški skladatelj Maks Reger. Rojen l. 1873 v Brandu na Bavarskem, je prejel prvi glasbeni pouk od svojega očeta učitelja, deloma od organista Lindnerja v Weidenu. Tu je dovršil tudi učiteljske. Pozneje je študiral glasbo pri Riemannu v Sondershausnu, končno na konservatoriju v Wiesbadnu (od 1891—1895). Tu je potem eno leto deloval tudi kot glasbeni učitelj, pozneje več let na konservatoriju v Monakovem, zadnja leta pa v Lipskem kot vseučilišni glasbeni ravnatelj in učitelj kompozicije na tamošnjem slavnem konservatoriju. Ko skladatelj je stopal zlasti za Brahmsom, kaže pa tudi zlasti velik vpliv Bacha. — Bil je silno plodovit, tako da so mu zadnje čase nekateri že jeli to očitati kot napako. V skladbah, med katerimi zavzemajo posebne orgelske: fantazije, fuge itd. eno prvih mest, dalje v svojih klavirskih, komornih in orkestralnih delih pa tudi v svojih pesmih se pojavlja kot glasbeni velikan in to po svojem globokem izražanju kakor tudi v zanosni, obširni, temeljiti formalni izpeljavi. Njegove orgelske skladbe so dandanes nekak višek moderne polifonije, seveda tudi izredno težke in le virtuozom dostopne. — Mir njegovi duši!

Oglasnik.

Vinko Žganec: **Hrvatske pučke popljevke iz Medjimurja za mešani zbor.**

Zagreb 1916. Hrvatska tiskarna D. D. v Zagrebu. Cena 3 K, s pošto 3 K 20 h.

Kakor Slovenci tako imajo tudi Hrvatje veliko število izredno lepih narodnih pesmi. Gosp. Vinko Žganec je nabral, harmoniziral in izdal 81 najlepših medjimurskih, iz katerih zelo mnogih veje duh, zelo podoben našemu slovenskemu. Harmonizacija je vzorna. Pesmi so po melodiji in vsebini tako zanimive in knjižica vrhutega tako čedno opremljena, da jo morem prav toplo priporočati.

S. P.

Johannes Zwior: **Einführung in die lateinische Kirchensprache.** II. in III. pomnožena izdaja. 1916. Založila Hederjeva knjigarna v Freiburgu (Breisgau). Cena M 1.40.

Ta praktična, v žepnem formatu tiskana knjižica obsega vse, kar ti je treba za umevanje rimske cerkvene liturgije in brevirja. Če znaš nemški jezik, ali vsaj nekoliko, te ta knjižica v kratkem času uvede tudi v latinščino. Priporočam jo zlasti našim ženskim samostanom, pa tudi organistom in cerkvenim pevcem. Naroča se lahko pri Herderjevi filijalki na Dunaju.

S. P.

Naše priloge.

V dr. Fr. Kimovčevo, v predzadnji prilogi „Cerkvenega Glasb.“ objavljeno „Antifono za Veliko noč“ se je vrnila neljuba tiskovna pomota. Drugi akord v prvem taktu orgelskega spremljanja mora biti *sektakord*, in ne kvintsektakord. Dotično mesto naj se popravi takole:

S. P.

Vsem p. n. naročnikom na znanje: Prihodnja dvojna številka „Cerkvenega Glasbenika“ izide sredi avgusta.

Današnjemu listu je pridejana 6. št. prilog.

Odgovorni urednik lista in glasbene priloge Stanko Premrl.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska Zadržna tiskarna v Ljubljani.